

inclou
Gais i lesbianes en
l'educació

Treball amb famílies

(guia per al professorat)

ELS QUADERNS DE L'INCLOU 2

Materials per al treball de la diversitat afectiva i sexual

UNITAT	Pàgina
1 - Introducció: Situació dels adolescents GLBT a l'escola	4
2 - Formació per al professorat	5
3 - Què pot fer el professorat ? Estratègies	11
4 - Activitats	17
5 - Recursos	24
ANNEXOS.....	30

Autors: Pilar Cabrerizo Gómez i Sebastià Martín Molleví,
amb la col·laboració d'Iñaki Tofiño Quesada i David Camps Fontarnau

Dipòsit legal: B-10764-2005

Disseny i maquetació: www.belhamdisseny.com

DECLARACIÓ DE DRETS DELS ESTUDIANTS LGBTQ (LESBIANES, GAIS, BISEXUALS, TRANSSEXUALS I QUE ES QÜESTIONEN LA SEVA SEXUALITAT)

Dret a rebre informació exacta i adequada sobre l'orientació sexual en els llibres de text i en altres materials educatius.

Dret a rebre informació imparcial sobre les contribucions que han produït tot al llarg de la història les lesbianes, gais, bisexuals i transgènere en totes les àrees del coneixement, entre les quals destaquen l'art, la literatura, la ciència, els esports, la història i les ciències socials.

Dret a tenir models positius, tant en persona com en el currículum; dret a una informació exacta sobre si mateixos/es, sense prejudicis, formulada per adults preparats que no tan sols informin als i les estudiants lgbtq sinó que els/les recolzin.

Dret a assistir a l'escola sense haver de patir violència verbal o física, de manera que l'educació i no la supervivència sigui la prioritat dels estudiants.

Dret d'assistir a escoles on el respecte i la dignitat de tots els i les estudiants, inclosos els/les estudiants lgbtq sigui una de les prioritats formulades per la inspecció educativa, recolzada per les autoritats locals i nacionals d'educació i que s'apliqui i es faci complir per la inspecció, la direcció dels centres i el professorat a l'aula.

Dret a formar part de tots els programes de recolzament que existeixin per a ajudar adolescents a superar les dificultats de l'adolescència.

Dret a tenir legisladors que garanteixin els seus drets constitucionals i lluitin per ells, en lloc de legisladors que reforcin l'odi i els prejudicis.

Dret a una educació lliure d'homofòbia i de discriminació.

Scott Bidstrup
(traducció al català d'Iñaki Tofiño).

Basat en un document adaptat per GLAAD/SFBA's Project 21 a partir de documents de Project 10 (Los Angeles Unified School District) i del document "Teaching and Counseling Gay & Lesbian Students Action Sheet" de la National Education Association (EE.UU.).

INTRODUCCIÓ: SITUACIÓ DELS ADOLESCENTS GLBT A L'ESCOLA

No hi ha cap dubte que els centres escolars actuals estan plens de diversitat: religiosa, cultural, lingüística... diversitats més o menys visibles que es tenen en compte a l'hora de plantejar objectius, seleccionar material o elaborar el discurs. Aquesta guia pretén posar de manifest la necessitat d'atendre una altra diversitat, de vegades invisible, però que també forma part de la realitat de les nostres aules: la diversitat afectiva i sexual. Els adolescents glbtq (gais, lesbianes, bisexuals, transsexuals i adolescents que es qüestionen la seva sexualitat) necessiten rebre models i referents positius per poder sentir-se identificats amb la realitat educativa i sentir-se inclosos en l'escola, per poder viure d'una forma positiva i oberta la seva identitat sexual. Necessiten que també els gais i les lesbianes formin part de la realitat visible de les aules.

Aquestes necessitats concretes dels adolescents glbtq van paral·leles a la necessitat d'educar en valors a tot l'alumnat, treballant el respecte i la tolerància cap a les llibertats individuals i, en aquest cas concret, la llibertat d'estimar.

Si donem per vàlida la xifra del 10% de la població com a percentatge d'homosexuals, ens trobem que, en un aula de 25 alumnes hi ha entre 2 i 3 nois o noies gais i/o lesbianes. Una minoria no tan mínima que també hauríem de tenir en compte.

Molts adolescents viuen el procés d'identitat personal amagats. Molts descobreixen la seva orientació sexual en l'anonimat i la soledat. Moltes persones a classe passen desapercebudes, i en el pitjor dels casos, viuen la seva escolaritat obligatòria amb la etiqueta penjada de "marica" o "tortillera". Alumnes sense cap referència positiva ni cap model proper amb el qual poder-se identificar. Alumnes que moltes vegades no veuen, per part del professorat, cap resposta contundent cap a la injúria homòfoba ni cap actitud sensible cap a la realitat que estan vivint.

Els professionals de l'educació han de ser conscients de la diversitat afectiva i sexual de la nostra societat i de les aules dels instituts. Han de saber que tenir una orientació sexual minoritària pot suposar dificultats en el desenvolupament de la persona, en la seva autoestima i autoconcepte, en la relació amb els altres i en el rendiment acadèmic; sovint a causa de l'homofòbia

social, la manca de referents positius, els insults com a primera i única informació sobre l'homosexualitat.

Una diferència important de la minoria glbt respecte les altres minories es que aquesta no compta amb l'ajuda i el suport de la família. Un infant gras, amb ulleres, pèl-roig, negre, gitano o superdotat compta amb el suport de la seva família i l'entorn més proper que li explica que no passa res, que això no és cap problema, que hi ha més gent com ell o ella... Neixen en un entorn favorable cap a la seva diferència i de vegades tenen models propers amb els quals identificar-se.

Una persona gai o lesbiana moltes vegades és invisible per a la societat i per a la seva família. Ningú no li explica què li passa, com es diu el que ella sent, on hi ha més gent com ella... Ningú no li fa veure que hi ha diferents orientacions afectivo-sexuals i que totes són igual de vàlides.

És davant aquesta situació **d'heterosexisme educatiu** on l'educació formal ha de fer l'esforç de replantejar-se i redefinir l'educació que està oferint. Els professionals de l'educació tenim un paper important i decisiu a l'hora de fer avançar l'escola cap a les diferents realitats, a l'hora d'educar persones més tolerants i respectuoses amb les diferències, donant informació sobre les diferents maneres d'estimar, els diferents models de família, els recursos existents, etc.

La convivència pacífica entre les majories i les minories, la llibertat a l'hora de triar com viure l'afectivitat i la sexualitat, el respecte a les diferents tipologies de famílies... són aspectes importants en la socialització de tots i totes. La diversitat afectiva i sexual és una realitat social de la qual s'ha de parlar però que encara està pendent d'entrar en els currículums.

2.1 QUIN ÉS L'ORIGEN DE L'ORIENTACIÓ SEXUAL?

Una pregunta que potser es faran els pares d'un/a adolescent gai o lesbiana és quin és l'origen de l'homosexualitat de la seva filla o fill. Si per a la família l'homosexualitat és una cosa aliena o negativa, no faran la pregunta per simple curiositat, sinó que les seves motivacions seran de l'estil “volem saber si és culpa nostra o ja venia d'abans”.

A part de tranquil·litzar-los i dir-los que el seu fill o filla el que necessita és comprensió, diàleg i suport per part de la seva família, convé tenir present que no hi ha cap teoria concloent respecte l'origen de l'orientació sexual. I, en qualsevol cas, saber-ne l'origen no alliberarà als pares de la desorientació o angoixa inicials.

La ciència descriu i analitza fets, però la societat no. Per exemple: robar, estimar, maltractar i llegir són tot de processos neuronals, però evidentment uns són acceptats per la societat i d'altres no. Ha de quedar clar que: una cosa és l'explicació biològica que els científics donen al perquè de la nostra conducta, allò que fem i allò que no fem, i una altra cosa ben diferent és si aquesta conducta és considerada legalment o moralment acceptable per la societat.

La comunitat científica fa anys que busca les causes de l'homosexualitat (però mai no s'ha preocupat de les causes de l'heterosexualitat o la bisexualitat) i no s'ha arribat a cap d'acord. Les investigacions han anat per varis camins.

- Teories biològiques: són les que defensen que l'homosexualitat es deu bàsicament a causes genètiques o de configuració cerebral, sense descartar la possibilitat que els dos fets puguin estar lligats. Alguns científics diuen que hi ha gens del cromosoma X que predisposen a l'homosexualitat. Per altra banda, els avenços en els estudis sobre el cervell i la conducta humana han fet que cada cop més neurobiòlegs assegurin que l'homosexualitat està íntimament lligada a la configuració cerebral, que es determinaria en la fase embrionària —o com a molt tard fins als cinc anys— per influència de les variacions dels fluxos hormonalmentals durant l'embaràs.

- Teories ambientals o culturals: segons aquestes teories, l'homosexualitat és, bàsicament, fruit d'un conjunt de factors ambientals (la família i l'entorn més proper) i factors culturals (la societat, el context històric...) que determinen la personalitat i la conducta de la nostra vida adulta.

Hi ha qui defensa que l'homosexualitat respon a fenòmens de vida familiar molt específics (per exemple, el mite del pare absent i feble i la mare dominant). Però avui dia es pot afirmar que és del tot improbable que l'homosexualitat sigui conseqüència de factors culturals o ambientals molt específics, donada la gran varietat de maneres en què es pot viure l'homosexualitat i s'ha viscut al llarg de la història.

Finalment, hi ha qui pensa que l'homosexualitat és una combinació d'elements de diferents teories i que en cada persona homosexual, l'origen de la seva homosexualitat és diferent.

No sabem quin és el propòsit de tots aquests investigadors i investigadores. Potser intenten justificar la seva pròpia orientació homosexual o, tal vegada, volen trobar arguments per condemnar aquesta orientació sexual. Però feta la llei, feta la trampa: si resulta que el fet que t'agradi la cervesa és genètic, et diran que és una malaltia; si resulta que és cultural, et diran que és un vici. En qualsevol cas, no és mala idea “beure amb responsabilitat”.

2.2 ACLARIM TERMES

Part de la confusió, en el llenguatge, al voltant dels termes relacionats amb la sexualitat prové de les següents idees preconcebudes:

- Que la finalitat de la sexualitat humana és la reproducció, quan en realitat n'és una conseqüència, i només en determinats casos. De fet, la major part de les nostres relacions sexuals tenen com a objectiu l'obtenció de plaer i la comunicació.
- Que la sexualitat humana és exclusivament als genitals, quan principalment és al cap (desigs, fantasies,...).

Les variables sexe, gènere i orientació són independents. En la realitat es donen totes les combinacions.

Hi ha un altre aspecte de la sexualitat que també cal tenir en compte: les pràctiques sexuals que cadascú (individualment) preferim dur a terme durant una relació sexual. Aquesta seria una altra variable independent

QUÈ TINC (sexe biològic)

QUI SÓC (identitat de gènere)

COM ACTUO (rol de gènere)

QUI M'AGRADA (orientació sexual)

QUÈ M'AGRADA (pràctiques)

Aclariments:

- **Gai:** Home homosexual
- **Lesbiana:** Dona homosexual
- **Intersexual:** en néixer té genitals mixtos (per exemple, ovaris i penis) o no totalment definits. Abans se'n deia hermafrodita.
- **Bisexual:** l'atrauen tant les persones del seu mateix gènere, com les de l'altre i no necessàriament alhora.
- **Transsexual:** persona en què la identitat de gènere i el sexe biològic no coincideixin (independentment dels seus genitals).
- **Transvestit:** persona a qui li agrada vestir-se amb roba del gènere oposat.

CADENA SIMBÒLICA

SEXE	QUINS ÒRGANS TINC?	OVARIS	FEMELLA	INTERSEXUAL
		VAGINA		
		TESTICLES	MASCLE	
		PENIS		

ROL DE GÈNERE	QUINES ACTITUDS ADOPTO?	JUGAR A FÚTBOL	MASCULÍ	TRANSGÈNERE
		AGRESSIVITAT		
		JUGAR A NINES	FEMENÍ	
		PASSIVITAT		

IDENTITAT DE GÈNERE	QUÈ SÓC? COM VISC EN SOCIETAT?	EM DIC JOAN	HOME	TRANSEXUAL
		EM DIC LAURA	DONA	

ORIENTACIÓ	QUI M'AGRADA?	PERSONES DEL MEU GÈNERE / SEXE	HOMOSEXUAL (GAI - LESBIANA)
		PERSONES DE L'ALTRE GÈNERE / SEXE	HETEROSEXUAL
		PERSONES DELS DOS SEXES	BISEXUAL
		NO HO TINC CLAR	QÜESTIONANT-SE LA SEVA SEXUALITAT

Exemples:

Sexe femení, identitat de gènere dona, orientació homosexual → dona lesbiana.
Sexe masculí, identitat de gènere dona, orientació heterosexual → dona transsexual heterosexual. Les estadístiques diuen que la majoria de transsexuals se senten atrets per persones del gènere oposat (per tant són heterosexuals).

2.3 TRANSSEXUALITAT

Teòricament l'homosexualitat és una qüestió d'orientació sexual mentre que la transsexualitat està relacionada amb el gènere: si la persona transsexual modifica les característiques sexuals del seu cos, és perquè són incompatibles amb la seva identitat de gènere. Amb tot les coses mai no són tan clares com sembla: durant molt de temps les úniques persones homosexuals visibles a la societat eren aquelles que transgredien les normes de gènere (homes que actuaven com se suposa que actuen les dones o dones que adoptaven actituds considerades masculines) i això ha unit els col·lectius trans i homo. A més, cal reconèixer que sense aquelles persones (Ocaña o Àngel Pavlovsky a la Barcelona dels anys 70) i la seva gosadia hi hauria encara molts aspectes de la nostra identitat que mai ningú no hagués qüestionat.

El terme transsexualitat apareix entorn del anys cinquanta del segle XX i és un terme mèdic creat per referir-se als casos en què una persona expressa que pertany a l'altre gènere. És un procés pel qual algunes persones que tenen un genotip sexual donat (XX-dona; XY-home) saben que són membres de l'altre gènere (masculí/femení). Durant molts anys es va considerar aquestes persones com a malaltes. De fet, avui les lleis encara exigeixen la presència de psiquiatres i psicòlegs per reconèixer el canvi de gènere d'una persona, tot i que ho fan per certificar la salut mental de la persona transsexual abans de començar el tractament hormonal i la seva nova vida com home/dona: l'experiència transsexual (clínicament i socialment) és molt difícil i exigeix un bon equilibri psicològic. Abans d'una operació de reassignació genital (mal anomenada "canvi de sexe"), els metges revisen la salut mental del pacient. Un dels processos que es duen a terme és l'anomenat "test de la vida real", que consisteix en viure durant algun temps d'acord amb la pròpia identitat de gènere.

Hi ha discussions en els col·lectius de transsexuals sobre la necessitat o no de dur a terme operacions de reassignació genital: alguns consideren que és un requisit imprescindible per poder parlar de vertadera transsexualitat mentre que d'altres ho consideren una veritable mutilació i indiquen que es pot

viure com a home amb genitals femenins o com a dona amb genitals masculins.

La visibilitat de la transsexualitat és interessant perquè ens fa replantejar el sistema imperant de dos sexes, dos gèneres; un sistema que deixa fora persones que no encaixen en aquest esquema. Per altra banda, aquesta visibilitat ha generat debats interessants. En algun moment o altre, molts gais i lesbianes han qüestionat les convencions de gènere i han vist qüestionada la seva masculinitat o la seva feminitat (si ets un home com és que t'agraden els homes? Si ets lesbiana és perquè vols ser com els nois!). Ara hem après a distingir els termes: hi ha dones femenines a qui agraden les dones (són dones lesbianes), hi ha dones que van néixer amb un cos d'home a qui agraden els homes (són dones transsexuals d'orientació heterosexual), però també hi ha homes transsexuals (homes nascuts amb un cos de dona) a qui agraden els homes (són homes d'orientació homosexual, gais) i dones transsexuals lesbianes, nascudes amb un cos d'home, a qui agraden les dones.

Recordem la cadena simbòlica. Totes les combinacions són possibles, tot i que n'hi ha de més freqüents que d'altres. Una cosa és la relació amb el nostre cos (som homes? Som dones? Volem haver-nos de limitar a aquesta dicotomia?) i una altra l'atracció que sentim cap als altres (ens atrauen els homes? Les dones? Tothom? No ho tenim clar?). Com sempre, el que cal és conèixer-nos bé, reflexionar sobre el que som i el nostre espai en societat i, sobretot, respectar la llibertat i la dignitat dels altres, encara que ens costi d'entendre.

2.4 ESTEREOTIPS I PREJUDICIS

Davant allò que desconeix i que percep com a amenaça, la societat munta una pila de tòpics per justificar el seu rebuig. Per exemple, als immigrants se'ls atribueixen vicis i delictes d'acord amb el seu origen geogràfic: els llatinoamericans no volen treballar, els gitanos viuen de l'engany i l'estafa, els àrabs són traïdors i lladres, tots els russos que vénen al nostre país són de la màfia... Tot plegat són idees absurdes que la gent assumeix per protegir-se davant d'allò que els és aliè i perceben com un perill.

El nostre llenguatge i les nostres actituds habitualment estan marcades pels estereotips i els prejudicis que ens envolten. És important identificar-los i fer tot el que estigui en les nostres mans per combatre'ls i eliminar-los de la nostra realitat

Afirmacions com:

- Els gais i les lesbianes són fàcilment identificables,
- Les lesbianes són poc femenines,
- Tots els efeminats són gais,

només demostren una ignorància respecte a la diferència del rol de gènere i l'orientació sexual vistos en el punt anterior.

També troben afirmacions poc afortunades on es relacionen les pràctiques amb l'orientació sexual i que deixa entreveure una concepció molt reduïda de la sexualitat humana.

- És gai perquè li agrada que li donin pel cul.
- És lesbiana perquè no ha trobat l'home adequat.
- Tenir una o varies experiències homosexuals fa que una persona es torni homosexual.

Sovint utilitzem tòpics, que adjudiquem el col·lectiu de gais i lesbianes, que no tenen cap justificació raonada i són fàcilment rebatibles.

- Els gais són promiscus i no mantenen relacions estables.
- Els gais i les lesbianes es dediquen preferentment a determinades feines.
- Els gais són tots molts cultes i sensibles.

Cal desmentir aquelles afirmacions que contenen informació errònia i només fan augmentar el desconcert del jovent.

- **L'homosexualitat es pot canviar:** en tot cas es pot reprimir; la gent decideix com viu la seva sexualitat (una decisió molt condicionada per l'entorn social), no les persones que desitja.
- **Parlar d'homosexualitat és fer-ne proselitisme:** parlar d'homosexualitat és exposar un tema, una realitat que existeix, i no pretén convertir ningú.

● **Un gai té més possibilitats de contraure la sida que un heterosexual:** això depèn de les pràctiques sense protecció i amb risc que es facin. De fet, només cal remetre's a les estadístiques i estudis per veure que en aquests moments el nombre de nous casos d'infecció entre heterosexuals és percentualment més alt i augmenta més ràpidament.

● **Cada cop n'hi ha més. Està de moda:** potser cada cop n'hi ha més que són visibles, que no tenen por de passejar amb la seva parella agafats de la mà (cosa d'allò més habitual si es tractés d'una parella heterosexual). Però no hem d'oblidar que això és una realitat només de les grans ciutats occidentals; als pobles i en d'altres països segueixen amagant-se. L'orientació sexual pot ser, fins i tot, un motiu per emigrar del poble a la gran ciutat.

● **Els gais i les lesbianes només es relacionen socialment entre ells:** la gent es reuneix per afinitats en tots els àmbits i potser això passa perquè encara en d'altres àmbits no es poden sentir segurs.

● **A les parelles homosexuals una persona fa d'home i una altra de dona:** aquesta afirmació prové d'un concepte molt sexista dels rols de l'home i de la dona. Tot és negociable. No hi ha rols predeterminats. És un tòpic de gènere. Què vol dir fer d'home i fer de dona?

● **Els pares homosexuals pujaran fills homosexuals:** cal constatar que pràcticament tots els homosexuals han crescut, s'han criat i han estat educats en ambients heterosexuals. I fins i tot hi ha estudis que demostren que això no és cert. De tota manera, si això fos cert, quin seria el problema?

● **La majoria d'homes que abusen sexualment de menors són gais:** estem davant d'una acusació molt greu. Hi ha estudis i estadístiques que demostren de forma fefaent tot el contrari.

- **No hi ha nens o nenes gais o lesbianes. Això és cosa d'adults.** La resposta és evident: hi ha nens o nenes heterossexuals?
- **Els gais i les lesbianes tenen els mateixos drets que els heterossexuals:** actualment encara no. En països com el nostre s'ha avançat bastant, però la realitat és molt diferent en els països occidentals que en la resta del món. De tota manera, la igualtat legal no garanteix la igualtat social (tot i que n'és un pas fonamental), com veiem a l'actualitat en la situació de la dona respecte a l'home.

En què coincideixen figures com Alexandre el Gran, el ballarí Vladimir Nijinski, els músics Piotr Iliix Txaiowski, Benjamin Britten i Elton John, les actrius Marlene Dietrich i Greta Garbo o els pintors Frida Kahlo, Miquel Àngel i Caravaggio? En què se semblen les escriptores Safo, Marguerite Yourcenar i Virginia Woolf, o autors com Oscar Wilde, André Gide i Federico García Lorca? Què tenen en comú els filòsofs Ludwig Wittgenstein i Michel

Foucault, l'antropòloga Margaret Mead, Alan Turing, un dels pares de la informàtica, o Florence Nightingale, fundadora de la infermeria moderna?

Els mateixos estudiosos que han reconegut la importància cabdal de l'obra d'aquests personatges alhora també n'han silenciats les relacions íntimes amb persones del seu mateix sexe. Més encara, molts biògrafs pressuposen l'heterossexualitat de les grans figures i exigeixen la

constatació clara de la relació genital entre dues persones per afirmar-ne la seva homossexualitat. Hi ha celebritats que van conviure més de 30 anys amb persones del seu mateix sexe i encara hi ha biògrafs que s'obstinen a negar la seva orientació homossexual o bisexual.

Sens dubte, escola i família són els dos àmbits principals de socialització. L'adolescent es desenvolupa i construeix la seva personalitat i identitat al voltant de la família, el professorat i les amistats. En la tasca educativa és imprescindible que hi hagi una bona comunicació i relació de confiança entre les famílies i el professorat perquè l'educació sigui veritablement compartida, per poder fer un seguiment real i proper de l'alumnat i perquè l'educació sigui coherent i paral·lela.

Indiscutible és el paper que ocupen els pares i mares en l'educació i formació de l'individu; la seva influència en la creació de la identitat, la seva personalitat i manera de ser, però tampoc podem negar la gran influència que exerceixen en la vida dels/les adolescents el professorat i els/les tutors/es. Són persones properes amb les quals es pot establir una relació cordial i de confiança davant determinades qüestions.

Moltes vegades són els tutors els primers confidents de situacions que preocupen als joves. Qüestions que fan referència a la sexualitat, la identitat personal, els dubtes que es poden tenir, mancances d'informació,...

Els/les tutors/es de l'ESO han d'estar informats i preparats per rebre les diferents demandes pròpies de l'adolescència i poder ajudar a l'alumnat davant els temes que els preocupen. També s'han de tenir eines i estratègies per poder fer un treball compartit amb les famílies i poder, d'aquesta manera, ajudar a dues bandes a l'alumnat adolescent en totes les preguntes i respostes pròpies de l'adolescència.

Moltes vegades els tutors es converteixen en l'ajuda i l'assessorament dels familiars si s'ha aconseguit establir relacions de confiança entre escola i família. Davant situacions que els preocupen, canvis importants, conflictes o dubtes, molt sovint els pares i mares troben en el professorat l'ajuda que necessiten,

actituds obertes i d'escolta, respostes a dubtes o consells en situacions concretes. Aquesta guia està pensada per donar eines i recursos al professorat en la seva tasca educativa amb les famílies.

3.1 ESTRATÈGIES GENERALS

A nivell de centre, hi ha determinats aspectes que si es tenen en compte, permeten fer un treball educatiu preventiu amb les famílies i tot el personal implicat en l'educació. Decisions que afecten al funcionament intern del centre, al seu ideari, i que permeten treballar amb totes les famílies, independentment del nivell escolar, la diversitat afectiva i sexual.

3.1.1 PEC (Projecte Educatiu de Centre)

Actualment, la LOCE obliga a tots els centres escolars a elaborar determinats documents que, per una banda, són tasques administratives però que també suposen una feina d'equip que té com a funció la millora de la qualitat de l'educació.

El professorat i l'equip directiu és l'encarregat d'elaborar, entre d'altres, un document administratiu on es debaten aspectes que formen part de la pedagogia i els criteris de l'escola. És una proposta integral que permet dirigir d'una forma coherent el procés d'intervenció educativa en una institució escolar. Els trets d'identitat, els objectius generals, l'estructura d'organització o els plans d'actuació anuals són qüestions que es redacten en el que anomenem PEC (Projecte Educatiu de Centre), un document on es concreten totes les intencions del centre educatiu.

Aquest document ha de estar aprovat pel Consell Escolar, òrgan on també hi ha representació de les famílies i de l'alumnat, de manera que les intencions de la institució queden explícites per a tots els membres que participen en la institució escolar.

Una estratègia bàsica és incloure com un dels principis de l'escola, l'atenció a la diversitat afectiva i sexual dins l'ideari del centre. Ser conscients d'aquesta diversitat i planificar actuacions al llarg del curs per treballar d'una manera consensuada i coherent aquest tema, permetrà fer un treball global per tots els participants de l'àmbit educatiu, que inclou alumnat, professorat, personal administratiu i famílies.

El fet que al PEC s'incorporin activitats encaminades a treballar d'una forma realista i positiva aquesta realitat social que, en determinats casos, comporta una greu dificultat en l'alumnat, suposarà un gran avenç en l'entorn educatiu dels adolescents que es troben en un moment crucial ja que inicien les seves primeres relacions afectives i sexuals, comencen a qüestionar-se els seus interessos, la seva identitat,...

Aquesta proposta explícita des del PEC suposa també un avenç important en les actituds davant les diferències; actituds de respecte i tolerància; valoració de les diversitats com una riquesa; acceptació de les diferències individuals; etc. El posicionament clar del centre escolar implica considerar que la sexualitat i la diversitat afectiva i sexual deixa de ser un tema tabú del qual no es pot parlar, per passar a obrir un camí de diàleg i comunicació sobre els temes que preocupen i interessin.

Aquesta actitud oberta per part del centre suposa que:

- La població homosexual pot trobar un entorn acollidor on poder expressar-se sense por a ser rebutjat o discriminat.
- S'aturaran d'una forma contundent les actituds homòfobes i intolerants.
- Tant l'alumnat com les famílies sabran que al centre educatiu poden trobar la informació, l'assessorament i l'ajut que poden necessitar en un moment donat.

- Hi ha un treball important, global i compartit d'educació en valors, el qual promociarà una millor convivència de totes les persones implicades en l'educació.

3.1.2 Sessions de formació a les AMPAs

Les AMPAs són estructures organitzatives que, si funcionen i participen activament en el centre escolar, poden ser eines educatives importants amb les quals poder fer i establir activitats comunes. Si l'estructura del centre ho permet o hi ha costum de fer activitats compartides, es poden fer sessions de formació sobre temes com ara la sexualitat, l'adolescència com a moment evolutiu essencial en la formació de la identitat, o la diversitat afectiva i sexual. Al punt 4.1. desenvolupem una activitat que pot servir com a referència o model de les sessions de formació aquí plantejades.

3.1.3 Conèixer altres experiències

Al final d'aquesta guia hem inclòs bibliografia, filmografia i d'altres recursos útils per portar a terme un treball de normalització i visibilització de la diversitat afectiva i sexual a les aules, però volem destacar, per la seva importància, unes experiències educatives dutes a terme als Estats Units, i recollides en el documental *It's Elementary* (És fonamental) dirigit per Debra Chasnoff.

Aquest documental, traduït al català per la Fundació Jaume Bofill, mostra les diferents activitats que s'han fet a sis escoles nord-americanes (públiques i privades) a tots els nivells escolars i implicant a tots els agents educatius. Les famílies estan implicades i pot servir com a exemple a l'hora d'adaptar-ho a la realitat de cada centre escolar. El vídeo va acompanyat d'una guia didàctica amb orientacions per al professorat.

El documental planteja el tractament de l'homosexualitat en el marc educatiu, amb l'objectiu de trencar amb els estereotips, els prejudicis i la discriminació existent envers les persones d'aquesta orientació sexual. D'acord amb les edats de l'alumnat, una sèrie d'educadors ens mostren diferents maneres de tractar aquest tema en l'àmbit escolar i la participació activa de les famílies en alguns casos.

3.1.4 Col·laboració amb associacions

Segurament a prop de l'escola (en el barri o la ciutat) hi haurà alguna associació de gais i lesbianes que disposen de material, bibliografia o grups de joves amb els quals es poden establir comunicacions per fer, en un moment donat, col·laboracions, formació o assessorament. Al final de la guia incloem un llistat d'associacions on pots mirar quina és la més propera o adequada.

És possible que algun col·lectiu o associació tingui material que es pot adequar per treballar o exposar en el centre. Ja sigui llibres, fotografies o una xerrada, seria bo tenir en compte l'associacionisme i col·laborar a l'hora d'informar i mostrar la realitat glbt.

L'experiència que tenim els autors d'aquesta guia, com a membres de l'associació INCLOU, és que el fet d'apropar-nos a l'adolescència i fer xerrades als instituts, permet que molts joves preguntin, coneguin, trenquin estereotips i valorin d'una forma molt més realista i positiva la realitat glbt.

3.1.5 Participació de famílies homoparentals

Són moltes les ocasions on les famílies col·laboren i s'impliquen activament en el funcionament del centre. Una sortida, una festa o una activitat extraescolar organitzada per l'AMPA, són moments on hi ha una interrelació més propera entre els dos àmbits educatius de l'alumnat. Una bona ocasió que s'ha d'aprofitar per establir vincles de relació amb les famílies.

El fet d'organitzar activitats obertes a les famílies, permet conèixer la diversitat de tipologies, les noves estructures familiars. Nens adoptats, famílies monoparentals, reestructurades... La visibilització d'aquesta diversitat també és important per afavorir el coneixement de les diferents realitats. Si al centre hi ha exemples de famílies homoparentals (formades per dues mares o dos pares) podem aprofitar la riquesa i crear espais i moments de col·laboració amb les famílies perquè es coneguin, de forma que aquesta activitat pugui enriquir la tasca educativa mitjançant el coneixement d'altres realitats i actituds de respecte i valoració positiva.

3.1.6 Biblioteques diverses

Encara que la biblioteca és un servei destinat només a l'alumnat, el fet que hi hagi servei de préstec i que els llibres puguin arribar a casa i ser compartits amb la família, fa que també haguem de tenir en compte quina tipologia de llibres volem oferir.

Hi ha moltes novel·les i llibres de temàtica glbt pensats per a un públic adolescent. És interessant aprofitar aquest recurs educatiu del centre per oferir llibres de temàtica gai i lèsbica. El fet que estiguin a la biblioteca del centre i que tothom hi pugui accedir suposa apropar la realitat glbt a totes les persones interessades, facilitar-los la informació. Hem de tenir en compte que no és fàcil trobar llibres de temàtica glbt a qualsevol llibreria i pot ser una funció de la institució escolar apropar aquest tipus de literatura a l'alumnat i indirectament a les seves famílies.

A més a més de tenir bibliografia específica a la biblioteca escolar, l'estratègia pot ser ampliada si a classe de llengua o literatura treballem alguna obra d'aquestes i proposem activitats compartides amb les famílies a partir de la lectura. És una manera de fer arribar el contingut del tema i ampliar l'objectiu proposat.

L'apartat 5.1.1. (bibliografia per a adolescents) d'aquesta guia està dedicat a fer propostes de llibres interessants i adequats per a adolescents, de manera puguin formar part de la biblioteca del centre i d'altres biblioteques (la del barri, la de casa,...). També incloem a l'apartat 5.1.2. una llista comentada de pel·lícules que poden ampliar l'oferta adreçada al públic jove.

3.2 ESTRATÈGIES QUAN TREBALLEM INDIVIDUALMENT AMB UNA FAMÍLIA

Aquest tipus de treball resulta molt més individual i suposa la solució a un problema o situació conflictiva ja donada. No és preventiu sinó reparador. Són intervencions que afecten directament l'alumne i la seva família, encara que també pot haver-hi un treball a nivell de grup classe. Normalment són intervencions a través d'una entrevista tutor/a-família i opcionalment amb la presència de l'adolescent.

Les motivacions que poden provocar aquest tipus de trobada poden ser vàries. A continuació exposem estratègies i orientacions davant les situacions més comunes amb què es pot trobar el professorat.

3.2.1 Insults

Desgraciadament és molt freqüent escoltar pels passadissos o al pati de l'institut els típics insults com ara "marica", "bollera", "marieta", "tortillera", etc. Moltes vegades, el noi més efeminat o la noia més "masculina" reben insults per part de companys i companyes; són rebutjats pel fet de no comportar-se en societat com, en teoria, ho havien de fer pel fet de ser dones o homes. És a dir, si a un noi no li agrada jugar a futbol i a més a més és amanerat i està tot el dia amb les noies, és molt probable que rebi discriminació i aïllament per part dels seus companys. El mateix pot passar amb la noia a qui li agrada portar el cabell curt i jugar a futbol. Aquestes qüestions de gènere es confonen amb l'orientació sexual i se'ls titlla de "maricons" o "tortilleres". En alguns casos no és certa aquesta relació, però en d'altres sí. Què fer?

L'actitud del professorat envers la resta de la classe ha de ser clara i contundent. No es poden permetre insults i discriminacions per qüestió d'orientació sexual o comportament social respecte el gènere. S'ha d'aturar l'insult, treballar el tema i donar suport. Però davant les famílies pot resultar més complex parlar del tema. El fet d'informar sobre el tracte que rep el fill o filla per part d'alguns companys de classe, pot obrir un debat i qüestionar-se determinats aspectes difícils d'afrontar.

Davant aquestes situacions negatives, de rebuig i injúria, és possible que l'actitud i l'interès de l'alumne/a canviï i de vegades busqui excuses per no anar a l'institut, també és possible que el rendiment acadèmic disminueixi i que l'alumne es torni una persona una mica introvertida. Si la família demana una entrevista amb la tutora o el tutor per parlar dels insults cap al seu fill/a, podem tranquil·litzar-los dient que som conscients de la situació i els podem explicar les accions que estem emprant. En qualsevol cas, ha

de quedar clar a tothom (professorat, família i persona afectada) que el problema és l'homofòbia, i per tant el tenen les persones que insulten. D'aquesta manera, l'adolescent insultat/da (sigui o no homosexual, aspecte poc rellevant en aquesta situació) sabrà que compta amb el suport de l'escola i la família davant qualsevol discriminació homòfoba.

3.2.2 Dubtes i angoixes

És possible que un/a alumne canviï la seva actitud perquè comenci a qüestionar-se la seva sexualitat. Molts adolescents viuen en l'anonimat i la soledat el descobriment de la seva orientació sexual.

Els dubtes, els interrogants i la por a ser diferent i a no conèixer gent com ella o ell poden provocar canvis importants en la personalitat de l'adolescent i, possiblement, també afectaran negativament el seu rendiment acadèmic. Si aquest canvis són percebuts per la família, potser demanaran una entrevista amb la tutora o tutor.

És important parlar amb l'adolescent abans de fer-ho amb la família. Que pugui haver-hi una relació de confiança on l'adolescent expliqui què passa, com se sent i quines són les causes que han provocat aquest canvi en la personalitat i el rendiment acadèmic, i després pactar fins a quin punt podem parlar amb la família i de què.

El noi o la noia ha de saber què els seus familiars estan preocupats perquè l'estimen i s'interessen per ell/ella, que és lògic que vulguin saber què passa.

El/la mestre/a pot obrir el camí, preparar el terreny, tranquil·litzar la família, escoltar-la... però és important que sigui el propi adolescent qui expliqui els seus dubtes i pors a la seva família.

La curiositat cap al cos d'alguns companys i/o companyes afavoreix els jocs sexuals (jugar a metges, masturbar-se en grup, acariciar-se, etc.), que potencien el descobriment corporal mutu o bé permeten compartir compli-

citats i sentiments. En qualsevol cas, aquests jocs no tenen perquè determinar la orientació sexual. Un nombre important de persones mantenen relacions amb persones del seu mateix sexe durant la infància i l'a-

dolescència. Moltes d'elles, quan són adultes, només tenen relacions heterosexuales; en canvi, algunes continuen mantenint relacions homosexuals.

3.2.3 Ajuda

Moltes vegades els tutors/es es converteixen en el primer confident de l'estudiant, una persona que l'escoltarà i segurament podrà donar-li un cop de mà. Si durant el curs hem creat un clima de confiança i una relació cordial amb l'alumnat, serà molt probable que en situacions on l'adolescent no vegi cap solució als seus problemes, ens demani ajuda. És possible que l'adolescent s'estigui qüestionant la seva sexualitat o que ho tingui més clar i es plantegi parlar-ne amb la família (sortir de l'armari). Podem plantejar-li les següents qüestions:

- Si està segur/a del que sent, de la seva orientació sexual.
- Si se sent còmode/a i fort/a com per afrontar la nova situació que s'apropa.
- Si compta amb el recolzament d'altres persones
- Si disposa informació per oferir a la família, en cas necessari (per exemple, informació sobre l'Associació de mares i pares de gais i lesbianes, AMPGIL).
- Si té clara la decisió de sortir de l'armari.

Si es creu adequat, es pot convocar la família, però ha de ser l'adolescent qui prengui les decisions corresponents. Nosaltres com a tutors li podem oferir informació sobre associacions, llibres o pel·lícules que el poden ajudar. També podem oferir-nos com a primers confidents davant del xoc que suposa per a algunes famílies saber que el seu fill és gai o lesbiana.

3.2.4 Reacció familiar

Una altra situació possible és que l'adolescent hagi parlat amb la família sobre els seus

sentiments, la seva orientació sexual i la seva realitat, i la família necessiti algú proper a qui demanar ajuda, ser escoltada o informar-se. Moltes vegades el lloc més adient no està dins de l'entorn familiar i el tutor/a es converteix en l'adult més proper a qui la família pot adreçar-se per parlar del tema.

La intervenció amb les famílies és un aspecte que s'ha de planificar molt bé per les possibles conseqüències que pot comportar. El més recomanable seria derivar els pares a col·lectius gblt, associacions de mares i pares de gais i lesbianes o professionals més qualificats, per informar-se i eventualment rebre ajut.

Hem de tenir en compte que, per la família, l'acceptació de l'homosexualitat d'un fill o filla és un procés que comporta temps i requereix informació.

Moltes vegades quan una família s'adona que té un fill gai o una filla lesbiana passa per tot un procés de dol. Un procés que necessita temps per assimilar la nova situació i de vegades ajuda professional. Encara que no és funció del tutor ajudar a les famílies davant aquesta situació, és possible que es converteixi en el primer confident per demanar ajuda.

Hem de comprendre que, de vegades, no resulta fàcil entendre en un primer moment que les expectatives dels pares envers el fill/a han canviat. Hi ha diferents moments pels quals possiblement passi la família, arran de la sortida de l'armari d'un fill o filla. S'han de tenir en compte per poder fer front a la situació.

El xoc

És més freqüent quan les famílies no sospiten res. Dura entre uns minuts i uns dies. És una reacció natural i necessiten un determinat temps per poder reaccionar davant la nova situació.

Moltes vegades ja ho havien sospitat però sempre els queda l'esperança que no serà veritat i necessiten temps per confirmar allò que ja "temien".

La idea és que l'adolescent mantingui la seva postura i faci veure als seus parents que és la mateixa persona que abans, que l'única diferència és que ha confiat en ells i s'ha mostrat obertament tal com és.

La negació

Suposa un mecanisme de defensa per no fer front a la nova situació. La negació pot tenir forma d'hostilitat (quan hi ha rebutjament explícit: *No vull tenir una filla lesbiana!*), no acceptació (actuar com si no passés res i no s'hagués produït cap conversa: *molt bé fill, i quan penses buscar nòvia?*), despreniment (possiblement l'actitud més dura i difícil: *no vull saber res de tu!*) o el refús (quan no s'ho acaben de creure: *ja et passarà aquesta idea!*)

El sentiment de culpa

Una altra possible reacció, que ja suposa haver assumit la nova situació, és el sentiment de culpa i la cerca de raons que hagin promogut aquesta decisió. "*En què ens hem equivocat?*", "*Quines amistats tens?*", "*No vam saber estar al teu costat durant la separació!*" o la manca d'alguna figura masculina o femenina en l'àmbit familiar són algunes de les excuses que els familiars intenten buscar per donar resposta a un gran dubte que tenen al davant.

L'expressió de sentiments

Poc a poc, a mesura que s'adonen que buscar culpables o ignorar la situació no és cap solució, comença el diàleg més productiu: dubtes, curiositats, preguntes,... i tota una

explosió de sentiments que poden anar des de la tristesa fins la felicitat, encara que, desgraciadament, el més habitual són sentiments de dolor i preocupació.

La decisió personal

Potser és l'etapa més racional. Cada membre de la família adopta una actitud i un posicionament davant la nova situació. Influeix l'edat, la relació anterior, les creences religioses o la informació que han pogut tenir del tema durant aquest llarg procés.

D'alguna manera és tornar a conviure amb una persona que durant un temps va semblar diferent, desconeguda, però que poc a poc descobreixen que és la mateixa persona que abans, la mateixa filla, el mateix fill, però més autèntic, amb major complicitat i possiblement amb una millor relació.

Qüestions que se sol plantejar la família:

- * Per què ens ho negat fins ara?
- * Per què ens ho ha dit?
- * Per què ens ha fet això?
- * Què hem fet malament?
- * Segur que la vida li serà més difícil.
- * Estarà sol quan arribi la vellesa perquè no tindrà família.
- * Ho hem de dir a la resta de la família?
- * Què pensaran els veïns i la gent que ens envolta?

4.1 XERRADA: PERQUÈ PARLAR ALS INFANTS SOBRE DIVERSITAT AFECTIVA I SEXUAL

El treball de centre amb les famílies és un treball preventiu, general, obert i que es duu a terme al llarg de tot el curs escolar. Afecta a tots els membres del centre educatiu i forma part de l'ideari del centre.

Les activitats, obertes a tots els implicats en l'escola, poden ser molt diverses i adaptades segons el nivell.

A continuació exposem una sèrie de pautes per al professorat que prepari una xerrada que podria dur per títol "Perquè parlar als teus fills i filles sobre orientació sexual?" (basat en *What does gay mean?* Lynn Ponton, M. D. ; National Mental Health Association).

Per què parlar als infants sobre orientació sexual?

1. Parlar als infants sobre orientació sexual els protegeix dels prejudicis.

Tard o d'hora acabaran sentint paraules com ara marica o tortillera. No n'entendran bé el significat però interioritzaran que es tracta d'alguna cosa negativa i començaran a construir prejudicis. Fins i tot potser que aquests mots vagin dirigits a ells/es, i això els pot causar inseguretat i/o angoixes innecessàries.

2. Parlar als infants sobre orientació sexual t'ajuda a transmetre'ls els valors del respecte i la comprensió.

La ignorància o la por a la diversitat d'orientació sexual pot abocar-los a conductes violentes o de no acceptació d'altres infants que els teus fills/es percebin com a diferents.

D'altra banda, el silenci com a resposta a una pregunta de l'infant pot ser interpretat negativament o erròniament.

3. Parlar als infants sobre orientació sexual ens farà més fàcil tractar d'altres temes complexos.

Estratègies generals

1. No esperis que sigui l'infant qui pregunti, busca oportunitats adients per parlar-ne.

Pensa que no cal parlar de sexe, depenent de l'edat de l'infant. L'orientació sexual està també molt lligada a les relacions de parella, a l'enamorament, a l'estimació, entre dues dones o dos homes.

Pots aprofitar alguna notícia o programa de TV on s'esmenti el tema per iniciar la conversa.

2. Escolta'ls.

T'ajudarà a saber què els

interessa més concretament i què estan en condicions d'entendre, segons l'edat que tinguin.

3. Torna'n a parlar més endavant.

Massa informació d'un sol cop els pot col·lapsar, desinteressar o confondre. Deixa passar un cert temps i torna a treure el tema. Observa la seva reacció i allò que recorden.

4. Mantingues una actitud relaxada.

No et preocupis si penses que no tens totes les respostes (sempre pots informar-te'n a posteriori). L'important és com responem. No hem de donar la sensació que una pregunta ens incomoda o que hi ha temes tabú a casa.

4.2 VIDEO-FÒRUM

Es poden programar sessions trimestrals per visionar pel·lícules d'interès amb un debat posterior. Pel·lícules aptes per a tots els públics i obertes a tots els agents implicats en l'educació: professorat, alumnat, famílies, personal extern, etc. Poden resultar interessants si la temàtica és propera i d'interès a la població. Alguna de les pel·lícules pot tractar el tema de l'homosexualitat o la transsexualitat en l'adolescència i generar un debat entre el públic que permeti conèixer la informació que es té respecte el tema i les diferents opinions.

A continuació exposem les pel·lícules que hem triat a tall d'exemple, així com un qüestionari i unes indicacions per al professorat que hagi de dirigir el debat posterior a la projecció de la pel·lícula. A l'apartat *Recursos per a adolescents* n'hi ha d'altres adequades per dur a terme el mateix tipus d'activitat.

- * És necessari que es mantingui una actitud de respecte i tolerància davant les diferents opinions
- * És important crear un clima on mares i pares no es vegin empesos a dir només allò que és políticament correcte, i facilitar que puguin expressar els seus dubtes i temors (sense que això suposi falta de respecte a ningú, evidentment).
- * És imprescindible que la persona que dirigeixi el debat disposi d'informació sobre la diversitat afectivo-sexual, i que valori quan i com transmetre-la
- * És interessant que es generi debat

4.2.1 Kràmpack.

Sinopsi:

Kràmpack descriu el descobriment de les diferents vivències de l'enamorament, el desig sexual i l'amistat, per part de dos amics de setze anys, durant un estiu a la costa. El tractament de la història no és gens paternalista, sinó que la pel·lícula està realitzada des del punt de vista adolescent. Una obra molt interessant, tant per a joves com per a adults.

Fitxa artística:

Director: Cesc Gay

Intèrprets: Fernando Ramallo, Jordi Vilches, Marieta Orozco, Esther Nubiola

Guió: Jordi Sánchez, Tomás Aragay i Cesc Gay

Any de producció: 2000

Durada: 91 minuts

Indicacions per al professorat:

Després de la projecció de la pel·lícula, demanarem a les persones assistents que omplin el qüestionari que trobareu el annex I. Després, es poden obrir torns d'opinió en què es discuteixin, s'expressin i es contrastin diferents punts de vista.

Convindria incidir en els següents aspectes:

- Homes i dones com a éssers sexuals.
- Com es descobreix la pròpia sexualitat.
- Com s'assumeix l'orientació sexual, la pròpia i la dels altres.
- El procés d'enamorament.
- L'amor no correspost.
- Les relacions amoroses entre persones d'edats diferents (intergeneracionals)

4.2.2 Fucking Åmål

Sinopsi:

Fucking Åmål es la història del despertar a la vida i a l'amor de dues noies adolescents que viuen en un petit poble de Suècia. Amb sensibilitat i honestat es descriuen una sèrie de relacions afectives a partir d'un petó molt especial com a centre del relat. Un film que parla sobre la iniciació sexual i el reconeixement de la pròpia identitat d'una forma senzilla i sense tabús.

Fitxa artística:

Director: Lukas Moodysson.

Intèrprets: Alexandra Dhalström, Rebecca Liljeberg, Erica Carlson

Guió: Lukas Moodysson.

Any de producció: 1999.

Durada: 89 minuts

Indicacions per al professorat:

Després de la projecció de la pel·lícula, demanarem a les persones assistents que omplin el qüestionari (annex 2) en grups de tres o de quatre. Després, es poden obrir torns d'opinió en què es discuteixin, s'expressin i es contrastin diferents punts de vista. És important que cada grup aporti la seva opinió.

Convindria incidir en els següents aspectes:

- Treballar el conflicte intern que suposa per a un/a adolescent el fet de no viure amb normalitat la seva orientació sexual (amics, família i escola) i el perquè d'aquestes situacions.
- La importància de fer visibles les diferents orientacions sexuals a fi que els i les adolescents tinguin l'oportunitat de viure la seva vida i sentir-se'n satisfets.
- Com els pares i mares poden donar suport davant d'aquest procés de construcció d'una part important de la identitat dels adolescents.

4.2.3 Ma vie en rose (Mi vida en rosa)

Sinopsi:

Ludovic és un nen que viu en una família de classe mitjana a França. Ell té molt clar que és una nena i així ho manifesta sense vergonya, per exemple quan es vesteix de noia. Això provoca una reacció violenta per part dels seus pares, que intenten amagar-ho per la por al "què diran". És a ells i a la societat, més que a l'infant, a qui aquesta situació suposa realment un trasbals. Una pel·lícula desenfadada que combina moments còmics i dramàtics.

Fitxa artística:

Director: Alain Berliner
Intèrprets: Michelle Laroque, Hélène Vincent, Georges Du Fresne.
Guió: Alain Berliner i Chris Van Der Stappen
Any de producció: 1997
Durada: 88 minuts

Indicacions per al professorat:

Després de la projecció de la pel·lícula, demanarem a les persones assistents que omplin el qüestionari (annex 3) en grups de tres o de quatre. Després, es poden obrir torns d'opinió en què es discuteixin, s'expressin i es contrastin diferents punts de vista. És important que cada grup porti la seva opinió.

Convindria incidir en els següents aspectes:

- Treballar el conflicte intern que suposa pels infants o adolescents el fet de no viure amb normalitat la identitat de gènere i el perquè d'aquestes situacions.
- La importància de fer visibles les diferents identitats de gènere (no vinculades a una determinada orientació sexual) per ser feliços i viure la seva vida.
- Com els pares i mares poden donar suport davant aquest procés d'identitat dels infants i adolescents.

4.2.4 Beautiful Thing

Sinopsi:

Pel·lícula emotiva ambientada en un barri obrer de Londres. Narra la història de dos adolescents, Jamie, introvertit, i Ste, guapo i esportista. Viuen al mateix veïnat i comencen a descobrir l'afecte que senten l'un per l'altre. Se'n desprèn el missatge que es pot ser jove, gai, viure en un entorn hostil, però ser feliç.

Fitxa artística:

Directora: Hettie MacDonald

Intèrprets: Glen Berry, Scott Neal, Linda Henry, Tameka Empson, Ben Daniels.

Guió: Jonathan Harvey (autor de l'obra teatral del mateix títol)

Any de producció: 1995

Durada: 91 minuts

Indicacions per al professorat:

Abans de veure la pel·lícula demanarem que responguin per escrit a la primera pregunta del qüestionari, i comentarem les respostes.

Després de la projecció de la pel·lícula, demanarem a les persones assistents que omplin el qüestionari que s'inclou en l'annex 4. Després, es poden obrir torns d'opinió en què es discuteixin, s'expressin i es contrastin diferents punts de vista.

Podrien plantejar-se des d'una doble perspectiva:

- Familiar (respecte la sexualitat en general i l'homosexualitat en particular): s'aborda el tema a casa? Quin llenguatge s'usa (per exemple, si apareix algun personatge gai o lesbiana a la televisió, o davant d'un anunci de preservatius)?
- Individual: reaccions davant la possibilitat de tenir un fill gai o lesbiana. Actuacions reals o hipotètiques respecte persones homosexuals (possible acceptació o rebuig). Experiències al respecte.

4.2.5 Beautiful Boxer

Sinopsi:

Sentint que és una noia atrapada en el cos d'un noi des de petita, Parinya Charoenphol (coneguda com Nong Toom a Tailàndia) es proposa dominar l'esport més masculí i letal: el muay thai (kickboxing tailandès) per guanyar-se la vida i aconseguir l'objectiu final de la feminitat total. Així, veurem la descripció de la infantesa de Nong Toom, la seva vida adolescent com a monjo nòmada, els seus penosos dies al campament de boxa i uns explosius combats on venç a la majoria dels seus oponents a Tailàndia i al Japó.

Fitxa artística:

Director: Ekachai Uekrongtham
Intèrprets: Asanee Suwan, Sorapong Chatree, Orn-Anong Panyawong, Nukkid Boonthong
Guió: Ekachai Uekrongtham, Desmond Sim Kim Jin
Any de producció: 2004
Durada: 118 minuts

Indicacions per al professorat:

Després de la projecció de la pel·lícula, demanarem a les persones assistents que omplin el qüestionari (annex 5) en grups de tres o de quatre. Després, es poden obrir

torns d'opinió en què es discuteixin, s'expressin i es contrastin diferents punts de vista. És important que cada grup aporti la seva opinió.

Convindria incidir en els següents aspectes:

- Treballar el conflicte intern que suposa pels infants o adolescents el fet de no viure amb normalitat la identitat de gènere i el perquè d'aquestes situacions.
- La importància de fer visibles les diferents identitats de gènere (no vinculades a una determinada orientació sexual) per ser feliços i viure la seva vida.
- Com els pares i mares poden donar suport davant aquest procés d'identitat dels infants i adolescents.

La projecció pot servir per treballar alguns temes que sovint donen lloc a confusió i que formen part del nucli dur de les convencions socials:

- El rol de gènere com a procés, que exigeix un aprenentatge: en el cas de Nong Toom, feminitat = maquillatge? Masculinitat = boxa?
- La vergonya de mostrar el propi cos, perquè la persona transsexual no s'hi reconeix, el sent com quelcom aliè a la seva identitat.
- La diferència entre identitat de gènere i orientació sexual: la majoria de les persones transsexuals són heterosexuales (com es veu amb la reacció de Nong Toom davant del seu amic i de la fan japonesa), encara que n'hi ha d'homo-sexuals.
- El fet que assumir la pròpia identitat fa més fort davant la injúria: en el moment de pesar-se abans del gran combat, Nong Toom pot respondre amb ironia a les provocacions del seu contrincant perquè se sent recolzada per les persones que l'envolten.

RECURSOS

5.1 RECURSOS PER A ADOLESCENTS

5.1.1 Bibliografia

Comentem alguns dels llibres, però en general tots són molt recomanables.

AROLD, M.

Sandra ama a Meike.

Ed. Loguez, 1997

La història de Sandra, una adolescent que manté molt bona amistat amb un noi, Thomas, però que sap diferenciar molt bé què és l'amistat i què és l'amor. Darrera una confusió de prejudicis, pors i rebuigs sap trobar l'amor amb la Meike.

BAILY, J.

No se lo digas a nadie.

Seix Barral, 1999

BROWN, R.

Frutos de Rubí.

Horas y horas, 1995

CELA, J.

La crida del mar.

La Galera, 1996

Una mare descobreix, de sobte, que el seu fill és homosexual. Mare i fill dialoguen, es barallen, discuteixen i, més enllà de les seves diferències, es continuen estimant.

EDELFFELDT, I.

Jim en el espejo.

Lóguez, 1996

Aquesta és la història d'un adolescent que poc a poc va descobrint que no és com la resta. Als quinze anys s'adona que no l'atrauen les noies, però és en conèixer Mats quan comencen els enfrontaments amb els pares, amb la societat.

FANLO, I.

El llibre rosa de gais i lesbianes.

Columna, 2004.

Llibre adreçat a tots aquells que són gais i

lesbianes i als qui els envolten: pares, mares, amics, amigues... Amb un recorregut per diferents fases de la sexualitat de les persones homosexuals: el descobriment de la pròpia sexualitat, l'armari, les primeres relacions, la cultura, l'homofòbia...

GARCIA I CORNELLA, D.

Sense Cobertura.

Ed. La Galera, 2002

GÓMEZ OJEA, C.

Nunca soñé contigo.

Lóguez, 2000

Dues noies adolescents descobreixen, després de l'accident del noi a qui suposadament estimen, que el que hi ha entre elles és més que una amistat. Ambdues viuen la seva apassionada relació en secret, sense sentiment de culpa, però conscients que si són descobertes seran discriminades.

INCLOU (TOFIÑO, I., coord.)

Gent com tu? Adolescència i diversitat sexual.

Viena, 2004.

Encara que és un llibre pensat per als adolescents, resulta interessant per poder conèixer d'una forma més propera quina és la realitat per la qual passen molts adolescents gais i lesbianes. El fet de tenir un coneixement més acurat de la seva realitat, permetrà poder entendre'ls millor i comprendre la situació per la qual estan passant, els seus interessos, les seves pors, etc.

LEAVITT, D.

El llenguatge perdut de les grues.

Columna, 1987

MOLL, S.

L'últim estrip d'aire.

Cruilla, 1998

RIERA, C.

Te deix, amor, la mar com a penyora.

Columna, 1998

Aquest llibre és un recull d'històries de dife-

rents personatges al marge de la “normalitat” quotidiana que han buscat altres formes de convivència i que no han pogut o no han volgut ser assimilats per les convencions que regeixen el món.

SANTOS, C.

Okupada.

Suma de letras, 2002

SÁNCHEZ, Alex.

<http://www.alexsanchez.com/>

Autor nord-americà de novel·les que descriuen la situació de diferents adolescents a l'institut, les seves aventures, l'homofòbia que pateixen, etc.

SCHIMEL, L. (comp.)

Ells s'estimen.

Poemes d'amor entre homes.

Llibres de l'índex, 1999

TODÓ, LI.

Carta a un adolescent gai.

Columna, 2002

TODÓ, LI.

Isaac i els dubtes.

La magrana, 2003

El llibre narra la història d'un grup d'estudiants de batxillerat, entre els quals hi ha un noi que ha fet pública la seva homosexualitat i un altre que té dubtes –tot i que la seva mare vol que sigui gai. La seva “tranquil·litat” es veu destarotada quan un professor nou els explica la vida i obra de diferents escriptors i escriptores homosexuals. L'aparició d'un jove ballarí rus fa manifestar les sexualitats i que canviïn moltes coses en la vida del grup i dels seus pares i amics.

UHLMAN, F.

L'ànima valenta.

Columna, 1999

UHLMAN, F.

L'amic retrobat.

Columna, 2002

WARREN, P.

El corredor de fondo.

Egales, 2002

WHITE, E.

La història particular d'un noi.

Destino, 1982

5.1.2 FILMOGRAFIA

El banquete de bodas

(Ang Lee, 1993).

Simon i Wei-Tung són una parella de nois que viuen junts a Manhattan. Per evitar les sospites dels pares del Wei-Tung, que viuen a la Xina, Simon li proposa un matrimoni de conveniència amb una immigrant que necessita el permís de residència. Les complicacions comencen quan els pares decideixen viatjar als Estats per assistir al casament.

Beautiful Thing

(H. MacDonald, 1996).

Pel·lícula emotiva ambientada en un barri obrer de Londres. Narra la història de dos adolescents, Jamie, introvertit, i Ste, guapo i esportista. Viuen al mateix veïnat i comencen a descobrir l'afecte que senten l'un per l'altre. Se'n desprèn el missatge que es pot ser jove, gai, viure en un entorn hostil, però ser feliç.

Fucking Åmål

(L. Moodysson, 1999).

Protagonitzada per una noia de setze anys que no s'ha adaptat a l'avorrida vida d'una petita ciutat sueca i, després d'un any i mig de viure-hi, encara no ha fet amics. Les coses comencen a canviar quan s'enamora d'una companya de classe. Una pel·lícula emotiva on també es tracta el tema de l'homofòbia a l'escola.

Get real

(S. Shore, 1998).

Pel·lícula ambientada a l'actualitat en una escola de secundària anglesa. Steve s'enamora d'un dels líders de l'escola. Al principi no s'atreveix a dir-li, però quan ho fa és correspost. De tota manera, Steve no vol haver d'ocultar el seu amor, i aquí comencen els temors i els dubtes...

Kràmpack

(Cesc Gay, 2000).

Narra el descobriment de les diferents vivències de l'enamorament, el desig sexual i l'amistat, per part de dos amics de setze anys, durant un estiu a la costa. El tractament de la història no és gens paternalista, sinó que la pel·lícula està realitzada des del punt de vista adolescent.

Los juncos salvajes

(André Techiné, 1994).

Historia del descobriment de la pròpia personalitat i la recerca del seu lloc en el món, per part de quatre adolescents francesos (tres nois i una noia) a l'Algèria de 1962, just abans de la independència. Un d'ells comença a intuir la seva homosexualitat, mentre experimenta amb els seus dos companys i la seva companya diferents sentiments: amistat, afecte, enamorament...

Ma vraie vie à Rouen

(O. Ducastel i J. Martineau, 2002).

Protagonitzada per un noi de setze anys a qui li acaben de regalar una càmera de vídeo pel seu aniversari. La pel·lícula ens mostra tot un any en la vida del protagonista, exclusivament a través de les imatges que ell va filmant. Durant aquest any veurem, entre moltes altres coses, com va descobrint la seva orientació sexual.

No se lo digas a nadie

(F.J. Lombardi, 1998).

Basada en una novel·la de Jaime Bayly, narra les pors i els dubtes d'un adolescent peruà de bona família, en el procés de reconeixement de la seva orientació sexual, en una societat hipòcrita, masclista i evidentment homòfoba.

Nosotros dos

(The sum of us, Kevin Dowling, 1996).

És la història d'una família australiana composta per Harry, un pare heterosexual i Jeff, un fill gai, molt ben avinguts. Tots dos busquen la persona ideal per compartir la seva vida. Com que el fill no té sort, el seu pare decideix ajudar-lo i aconsellar-lo en la cerca...

Persiguiendo a Amy

(K. Smith, 1997).

La protagonista, una creadora de còmics lesbiana, s'enamora d'un noi. Ell li correspon i ella, que en un principi posa el fre, acaba iniciant una relació amb ell. Dubtes, contradiccions, barreres a l'atracció sexual? Una interessant reflexió sobre la bisexualitat.

Primer verano

(S. Lifshitz, 2000).

Veiem com s'inicia una relació entre dos nois francesos que es coneixen un estiu en una

localitat costanera. Allò que inicialment era només una aventura d'estiu es va transformant en una relació d'amor que continuarà quan s'acabin les vacances. Final dur.

Y tu mamá también

(A. Cuarón, 2001).

Ens presenta dos adolescent mexicans amb mitjans econòmics que s'embarquen a fer un viatge en cotxe amb una dona de trenta anys que acaba d'abandonar el seu marit. La pel·lícula se centra en l'amistat, l'atracció sexual, la complicitat i els sentiments que s'estableixen entre els tres personatges.

5.1.3 Webs per a joves

Alterhéros, per joves, pares i professors.

En francès i anglès.

<http://www.alterheros.com>

Estudiants lgbt d'escoles religioses, en anglès

<http://www.heartstrong.org>

Fundación Triángulo

<http://www.fundaciontriangulo.es/juventud/index.htm>

Gais i lesbianes de Llatinoamèrica

<http://www.ambientejuven.org>

Guia per a joves del COGAM

<http://www.cogam.org/jovenes/sumario.htm>

National Coalition for Gay, Lesbian, Bisexual & Transgender Youth, en anglès

<http://www.outproud.org>

N'entens, consultes, recursos i xat per a joves

<http://www.nentens.com>

SOSBullying (línia d'atenció a les víctimes de bullying i les seves famílies)

615 944 702 sosbullying@hotmail.com

<http://www.anpebcn.com/sosbullying.html>

5.1.4 Associacions per a joves

AEMICS, espai per a les llibertats sexuals

<http://aemics.fem-xarxa.net>

Grup Jove, associació de joves gais i lesbianes

<http://www.cogailles.org/grupjove/jove.htm>

Grup de joves del Casal Lambda (Barcelona)

<http://www.lambdaweb.org/grups/joves/gjoves.htm>

Grup universitari i grup jove

(Lambda València)

<http://www.colectivolambda.com/grupuni/grupuni.htm>

JALG, Joves per a l'Alliberament Lesbià i Gai

<http://tau.uab.es/associacions/jalg>

JAHVA, Joves per a l'Alliberament Homosexual a Vilafranca

<http://www.jahva.tk/>

Sinvergüenza, joves universitaris

<http://www.sinver.org>

5.2 RECURSOS PER A LES FAMÍLIES

5.2.1 Bibliografia

CADORET, A.

Padres como los demás.

Gedisa, 2003.

ESCALAS, J.

Entender a los que entienden.

Homosexualidad y familias. Ed. Juventud, 2001

GENERELO, J.

Hasta en las mejores familias.

Egales, 2004.

HERDT, Gilbert; KOFF, Bruce.

Gestión familiar de la homosexualidad.

Víctor Pozanco (traductor). Bellaterra, 2002.

RIESENFELD, Rinna.

Papá, mamá, soy gay.

Una guía para comprender las orientaciones y preferencias sexuales de los hijos. Grijalbo, 2000.

5.2.2. Webs per a famílies

AGEDO,

Associazione di genitori, parenti e amici di omosessuali

http://www.agedo.org/index_i.html

AMPGIL, Associació de Mares i Pares de Gais i Lesbianes

<http://www.ampgil.org/>

Consell Escolar Municipal de Barcelona: Espai per a Pares i Mares

<http://www.bcn.es/cem/paresimares>

EUROFLAG, European Observatory of Discrimination and Violence against Homosexuals

<http://www.euroflag.be/>

FLG, Associació de Famílies Lesbianes i Gais

<http://www.familieslg.org/>

PFLAG, Parents, Families and Friends of Lesbians and Gays

<http://www.pflag.org/>

Planned Parenthood of Connecticut

<http://www.ppct.org/>

SOSBullying

(línia d'atenció a les víctimes de bullying i les seves famílies)

615 944 702 sosbullying@hotmail.com

<http://www.anpebcn.com/sosbullying.html>

5.3 RECURSOS EDUCATIUS

ACGIL.

Guia per a educadors i educadores.

Barcelona: Associació Cristiana de Gais i Lesbianes, 2000.

ACGIL.

Educació, homosexualitat i cristianisme. Recursos didàctics per a educadors i educadores.

Barcelona: Associació Cristiana de Gais i Lesbianes, 2000.

AMPGIL.

Guia per a pares de gais i lesbianes. 1999

Aquesta guia està elaborada a partir d'una feta per l'Associació de Pares i Mares de

Nova York. És interessant perquè els que l'han redactada han passat pel difícil procés d'acceptació d'un fill o filla homosexual. Un cop superada aquesta situació, pretenen ajudar a altres famílies davant un cas similar. Donen resposta a interrogants comuns, consells,... i un lloc on poder adreçar-se si es necessita.

ALONSO, J.

El respeto a la diferencia por orientación sexual: homosexualidad y lesbianismo en el aula.

Oviedo: Xente Gai Astur, 2002.

CGL.

25 qüestions sobre l'orientació sexual.

Barcelona: Coordinadora Gai Lesbiana, 2000.

CGL.

Com dir-ho als pares?

Aquesta guia no només dona informació sobre la situació de les famílies sinó que també suposa una ajuda als adolescents que han d'enfrontar-se a la, en ocasions, difícil situació de la sortida de l'armari a l'entorn familiar més immediat.

COGAM.

La orientación sexual y el sistema educativo español.

Madrid: Colectivo de Lesbianas, Gays, Bisexuales y Transexuales de Madrid.

CRUZ, Carlos de la.

Guía para trabajar en el tiempo libre la diversidad de orientación sexual.

Madrid: Consejo de la Juventud de España, 2001.

Famílies [vídeo]

Barcelona: Fundació Jaume Bofill (vídeo serveis de cultura popular), 2001.

Àmplia representació de tipus de famílies diferents per tal de fer veure el que tenen en comú i poder arribar a contestar la pregunta clau: què és una família?

Es van presentant els tipus de famílies amb més d'un exemple en cada cas: famílies d'ètnies, orígens i religions diferents; famílies adoptives; àvies i avis amb la tutela; pares i mares gais i lesbianes; divorci i incorporació; famílies monoparentals.

JENNINGS, Kevin (editor).

One Teacher in Ten: Gay and Lesbian Educators Tell Their Stories.

Los Angeles: Alyson Publications, 1994.

INCLOU. www.inclou.org

A la pàgina web de l'associació INCLOU: gais i lesbianes en l'educació es pot trobar un centre de recursos amb fitxes d'activitats i propostes educatives a partir de novel·les, pel·lícules, vídeos, etc.

It's Elementary. És fonamental: parlar de l'homosexualitat a l'escola [vídeo].

Barcelona: Fundació Jaume Bofill (vídeo serveis de cultura popular), 2001.

Més senzill del que sembla [vídeo]

Barcelona: Fundació Jaume Bofill (vídeo serveis de cultura popular), 2001.

Se centra en la importància del paper que tenen els pares i les mares en l'educació afectiva i sexual dels seus fills. Per tal de normalitzar aquesta educació cal reforçar el paper educador de pares i mares, tot parlant a casa amb els petits de temes com el sexe, el cos, el plaer, etc.

Nessuno uguale. Adolescenti e omosessualità [vídeo]

<http://comunita.gay.it/agedo/nessunouguale.-html>

5.4 TRANSSEXUALITAT

5.4.1 Bibliografia.

BECERRA-FERNÁNDEZ, Antonio.

Transexualidad. La búsqueda de una identidad.

Madrid: Díaz de Santos, 2003.

NIETO, José Antonio (comp.).

Transexualidad, transgenerismo y cultura.

Madrid: Talasa, 1998.

5.4.2 Filmografia.

Almodóvar, Pedro. És habitual la presència de personatges transsexuals a la filmografia del director manxec, des de les primeres pel·lícules (*La ley del deseo*) fins a les més recents (*La mala educación*). El fet que es

tracti d'obres conegudes i de gran èxit pot afavorir la seva introducció per parlar del tema del gènere i de la transsexualitat.

Beautiful Boxer (Ekachai Uekrongtham, 2004)

Sentint que és una noia atrapada en el cos d'un noi des de petita, Parinya Charoenphol (coneguda com Nong Toom a Tailàndia) es proposa dominar l'esport més masculí i letal: el muay thai (kickboxing tailandès) per guanyar-se la vida i aconseguir l'objectiu final de la feminitat total. Així, veurem la descripció de la infantesa de Nong Toom, la seva vida adolescent com a monjo nòmada, els seus penosos dies al campament de boxa i uns explosius combats on venç a la majoria dels seus oponents a Tailàndia i al Japó.

Boys don't cry (K. Peirce, 1999)

És una pel·lícula basada en la història real d'un noi transgènere que decideix assumir la seva identitat masculina. Marxa del seu poble i es presenta a tothom com a noi. Viu una història d'amor amb una noia, però la terrible intolerància de l'Amèrica profunda condueix a l'assassinat del protagonista. Molt colpidora. Aquesta història també va ser tractada al documental *La verdadera historia de Brandon Teena* (S. Muska i G. Ólafsdóttir, 1998).

Mi vida rosa (A. Berliner, 1997)

Pel·lícula que explica la història d'un nen de classe mitjana que té molt clar que ell és una nena i així ho manifesta sense vergonya, malgrat la reacció negativa dels pares. És a ells, i no a l'infant, a qui el fet suposa realment un problema.

5.4.3 Associacions

ATC, Associació de Transsexuals i Intersexuals de Catalunya

<http://pagina.de/atclibertad>

CTC, Col·lectiu de transsexuals de Catalunya

<http://www.transsexualitat.org>

FIG, Fundación para la Identidad de Género

<http://www.figinternet.org>

Grup de transsexuals masculins de Barcelona

<http://www.geocities.com/mahftm>

Grupo de transexualidad, DECIDE-T (Alacant)

<http://trans.decidet.org/>

Portal d'informació transsexual

<http://www.carlaantonelli.com>

Ressources for transgender youth en anglès

<http://www.transproud.org>

KRÀMPACK

Questionari I:

1. Quins aspectes de la pel·lícula remarcaries?
2. Què és un kràmpack a la pel·lícula?
3. Com definiries la relació entre els dos protagonistes? I la seva orientació sexual?
4. Creus que les primeres experiències sexuals determinen l'orientació sexual?
5. Com viu el Dani la seva orientació sexual?
6. Creus que li suposa problemes? Quins?
7. Creus que està segur de ser gai? Per què?
8. Creus que en Dani actua correctament en voler seduir el Nico?
9. Hauria de mantenir els seus sentiments ocults?
10. Què s'entén per relacions intergeneracionals?
11. En l'escena del Dani a casa de l'escriptor, qui creus que és el seductor?
12. Creus possible que una persona jove s'enamori d'una altra més gran? Per què?
13. Quines dificultats pot tenir una relació d'aquest tipus?
14. Quins aspectes positius pot tenir?

FUCKING ÅMÅL

Qüestionari: 2:

1. Com viu l'Agnes el seu amor per l'Elin?
2. Perquè creus que a l'Agnes li costa tant expressar la seva afectivitat i orientació sexual?
3. Creus que hi ha adolescents que viuen així el seu primer amor? Per què?
4. Per què l'Elin ha sortit amb molts nois?
5. És normal que l'Elin es qüestionari la seva orientació sexual durant l'adolescència? Està jugant quan decideix sortir amb en Johan?
6. Els amics de l'escola com viuen i com es comporten davant l'orientació sexual de l'Agnes? Per què?
7. Què li comporta a l'Agnes el fet de no poder expressar els seus sentiments lliurement?
8. Com viuen els pares aquest sofriment intern de la filla?
9. Podem els pares i mares ajudar a trencar amb aquest aïllament intern dels nostres fills per causa de la seva orientació sexual?
10. Com reacciona la mare de l'Agnes quan sap que diuen que la seva filla és lesbiana?
11. És possible a l'escola i/o durant l'adolescència demostrar l'afectivitat segons la pròpia orientació sexual?
12. Per què els costa tant a les protagonistes sortir del lavabo?

MA VIE EN ROSE (MI VIDA EN ROSA)

Qüestionari 3:

1. És feliç en Ludovic? Quan se sent més feliç?
2. Com viu Ludovic el qüestionament de la seva identitat de gènere? Té suport familiar? I social? I a l'escola?
3. Perquè li costa tant acceptar a la família que el seu fill petit és una nena?
4. Com se sent a l'escola? Està integrat?
5. Què li provoca la pressió familiar, escolar i social?
6. És un malalt en Ludovic? La psicologia el pot ajudar?
7. És Ludovic el culpable d'espantllar la vida de la seva família (canvi de casa, perdre amistats familiars, pèrdua del lloc de treball, etc.)?
8. La societat accepta la transsexualitat? Quines creus que són les causes del rebuig que pateixen les persones transsexuals?
9. El millor en aquests casos és negar i reprimir el que en Ludovic sent i esperar a quan sigui adult? Per què?
10. Que ajudaria en Ludovic a viure més tranquil? Què hauria de canviar a la família? I a l'escola?
11. Hauríem de deixar somiar "la vida en rosa" a Ludovic o a qualsevol altre nen o nena?
12. Coneixem algun infant o adolescent proper que pugui estar en la mateixa situació? Com ho viu?
13. Al final de la pel·lícula la mare diu "passi el que passi seràs el meu fill". Què n'opines?

BEAUTIFUL THING

Qüestionari: 4:

1. Com creus que pot ser un company de classe de la teva filla/fill que sigui gai?
2. Quins aspecte s t'han cridat més l'atenció de la pel·lícula?
3. Un cop vista la pel·lícula, coincideix la descripció que has fet a la pregunta 1 amb la manera de ser o de fer dels protagonistes de la pel·lícula?
4. Creus que l'actitud de la família de l'Steve influeix en la seva negativa a acceptar l'atracció que sent per en Jamie? Per què?
5. Quins problemes té en Jamie com a gai? Enumera'ls i fes-ne una valoració crítica.
6. Com reacciona la mare d'en Jamie quan s'assabenta que el seu fill és gai? És una reacció freqüent entre pares i mares de gais i lesbianes?
7. Com reaccionaries tu si el teu fill fos gai o la teva filla fos lesbiana?
8. Creus que és habitual entre companys d'escola la discriminació i/o humiliació respecte dels nois i noies que es comporten de forma diferent que la majoria (a l'exemple de la pel·lícula, si són homosexuals)?
9. Què et sembla la forma d'actuar d'en Jamie? Creus que a la nostra escola tindria els mateixos problemes? Per què?
10. Com reaccionen els familiars directes dels dos protagonistes?
11. Tens amics o coneguts gais o lesbianes?
12. En cas afirmatiu, com has encaixat la seva orientació sexual?
13. Com reaccionaries si sabessis que algun professor/a, pare o mare de l'escola és homosexual?

BEAUTIFUL BOXER

Qüestionari: 5:

1. Com reacciona la mare de Nong Toom quan el veu ballar vestit de dona durant el sopar? I el pare?
2. Quin consell li dóna la seva mare quan el germà petit li pega? Que preocupa a la mare? I què preocupa al pare?
3. Per quines raons decideix dedicar-se a la boxa: afirmació de la masculinitat, defensa pròpia, diners?
4. Per què li permeten que es maquilli al ring? El volen convertir en un nino de fira?
5. Quina és la reacció de la gent davant la seva presència al ring maquillat?
6. Què diferencia un home i una dona? Com s'aplica això al combat entre Nong Toom i la boxejadora japonesa?
7. Quina és l'orientació sexual de la protagonista? Quina relació manté amb l'amic amb qui dina abans del combat? I amb la fan japonesa que vol anar-se'n al llit amb ella?
8. Quina actitud adopta el pare en el moment de signar el consentiment per l'operació?

TÍTOLS PUBLICATS EN AQUESTA COL·LECCIÓ

- Introducció a la diversitat afectiva i sexual
- Educació en el lleure
- Tutoria (2n Cicle d'ESO)
- Treball amb famílies (Guia per al professorat)
- Història antiga i medieval (Batxillerat)
- Història moderna i contemporània (Batxillerat)

Col·lecció creada per:

Amb el suport de:

